

MODIANO / SEMPÉ
Caterina Categoric

PATRICK MODIANO, născut în 1945, este unul dintre cei mai talentați scriitori ai generației sale. Explorator al trecutului, știe să readucă la viață, cu extremă precizie, atmosfera și detaliile locurilor și epocilor trecute, așa cum face cu Parisul din timpul Ocupației, în primul său roman – *Le place de l’Etoile* (apărut în 1968). Cu *Caterina Categoric*, celebra sa carte destinată celor mici, el ne introduce în universul tandru al unei fetițe cu nume straniu.

Printre cărțile sale se mai numără: *Le Rond de nuit* (1969), *Les Boulevards de ceinture* (1972, Marele Premiu al Academiei Franceze), *Rue des boutiques obscures* (Premiul Goncourt), *De si braves garçons* (1982), *Remise de peine* (1987), *Fleur de ruine* (1991), *În cafeneaua tinereții pierdute*, apărută recent la Editura ART. A obținut numeroase premii pentru întreaga operă, pentru ca în 2014 Academia Suedeză să îi decerneze premiul Nobel pentru Literatură.

JEAN-JACQUES SEMPÉ s-a născut în Bordeaux la 17 august 1932. Elev indisciplinat, este dat afară de la școală și începe să muncească de la vârsta de 17 ani. După ce lucrează ca asistent al unui comerciant de vinuri și se înrolează în armată, se apucă, la 29 de ani, de desene umoristice. Debutul său este unul dificil, dar Sempé nu se dă bătut și lucrează cu înverșunare. A colaborat cu reviste prestigioase: *Paris Match*, *L’Express*, *New Yorker* și *New York Times*. În 1961 și-a publicat primul album, *Rien n’est simple*, care a fost urmat de multe altele, apărute la Denoël și Gallimard. Este coautor, alături de René Goscinny, al celebrului *Micuțul Nicolas*, un clasic al literaturii pentru copii publicat recent de Editura Arthur.

MODIANO / SEMPÉ

Caterina Categoric

Traducere de Iulian Curuia

NINGE azi la New York și eu privesc, de la fereastra apartamentului meu din strada 59, clădirea din față, în care se află școala pe care o conduc. În spatele peretelui de sticlă, elevele în costume de balet și-au încetat săriturile încrucișate și dansul pe vârfuri. Fiica mea, care îmi e asistentă, le arată niște pași pe muzică de jazz, pentru a le mai destinde.

În curând, o să mă alătur și eu lor.

Printre ele se află și o fetiță care poartă ochelari. I-a pus pe un scaun, înainte să înceapă cursul, așa cum făceam și eu la vârsta ei, la cursurile Doamnei Dismaïlova. Nu se dansează cu ochelarii la ochi. Îmi aduc aminte că

pe vremea doamnei Dismailova mă străduiam să nu port ochelarii nici în timpul zilei. Conturul oamenilor și-al obiectelor își pierdea din acuitate, totul devenea vag, până și sunetele erau din ce în ce mai estompate. Când o vedeam fără ochelari, lumea își pierdea asperitățile, era moale și mătăsoasă ca o pernă pe care-mi rezemam obrazii, pentru ca mai apoi să adorm.

— La ce visezi, Caterina? mă întreba tata. Ar trebui să-ți pui ochelarii.

Îl ascultam și toate lucrurile își regăseau duritatea și precizia lor obișnuite. Cu ochelarii, vedeam lumea așa cum e. Nu mai puteam visa.

Aici, la New York, am făcut parte câțiva ani dintr-o trupă de balet. După aceea am ținut cu mama un curs de dans. Apoi mama a ieșit la pensie și am continuat fără ea. Lucrez cu fiica mea acum. Tata ar trebui să iasă și el la pensie, dar nu poate să se hotărască. Să iasă la pensie din ce, la urma urmei? N-am știut niciodată cu ce se ocupă tata exact. El și mama

stau acum într-un mic apartament din Greenwich Village. Pe scurt, nu prea sunt multe de zis despre noi. Suntem newyorkezi, ca atâția alții. Singurul lucru puțin straniu acesta este: înainte să venim în America, am copilărit în arondismentul X. Au trecut aproape treizeci de ani de-atunci.

LOCUIAM deasupra unui soi de magazie, unde tata trăgea în fiecare seară, la ora șapte, grilajul de fier. Semăna cu sălile acelea din gările de provincie unde-ți înregistrezi sau expediezi bagajele. Peste tot erau împrăștiate cutii și pachete așezate claie peste grămadă. Și un cântar, al cărui taler imens, aflat la nivelul solului, era făcut să suporte mari greutăți, pentru că indicatoarele lui arătau până la trei sute de kilograme.

N-am văzut niciodată să fi fost așezat ceva pe talerele cântarului. În afară de tata. În rarele momente în care domnul Casterade, asociatul său, lipsea, tata se punea nemișcat și

tăcut în mijlocul cântarului, cu mâinile în buzunare și privirea plecată. Se uita gânditor la cadranul lui, al cărui ac indica – îmi amintesc și acum – șaizeci și șapte de kilograme. Uneori îmi zicea:

— Nu vîi și tu, Caterina?

Și mă duceam lângă el pe cântar. Stăteam acolo, amândoi; el își punea mâinile pe umerii mei. Nu ne mișcam. Părea că ne pregătim pentru o poză în fața obiectivului unui fotograf. Eu îmi scosesem ochelarii și tata la fel. Totul în jur era liniștit și pătlos. Timpul se oprise. Ne era bine.

ÎNTR-O zi, domnul Casterade, asociatul tatei, ne-a găsit pe cântar.

— Ce faceți acolo? ne-a întrebat.

Se dusesse naibii tot farmecul. Eu și tata ne-am pus din nou ochelarii.

— Doar vezi bine că ne cântărim, i-a răspuns tata.

Fără a catadicsi să ne mai răspundă, s-a făcut nevăzut, pășind nervos, în partea din spate, dincolo de peretele de sticlă, unde două birouri din lemn de nuc erau așezate în fața unor scaune rotative: biroul tatei și al domnului Casterade.

Domnul Casterade a început să lucreze cu tata după plecarea mamei. Mama e americană.

La douăzeci de ani, făcea parte dintr-o trupă de dansatoare care venise în turneu la Paris. Atunci l-a cunoscut pe tata. S-au căsătorit și mama a continuat să danseze la Paris, în varieturi: la Empire, la Tabarin, la Alhambra... Am păstrat toate programele de-atunci. Dar i s-a făcut dor de casă. După câțiva ani, s-a hotărât să se întoarcă în America. Tata îi promisese că se va duce după ea acolo, de îndată ce-avea să-și pună în ordine „afacerile comerciale“. Cel puțin asta e explicația pe care mi-a dat-o mie. Mai târziu mi-am dat seama că avea alte motive să rămână când a plecat mama.

În fiecare săptămână, eu și cu tata primeam o scrisoare din America, într-un plic care avea pe margini mici dungi roșii și albastre.

Scrisorile mamei se încheiau întotdeauna astfel:

Caterina, te îmbrățișez cu puterea. Mama ta, care se gândește la tine.

Mama mai făcea câteodată greșeli de ortografie.

DE câte ori îmi vorbea despre asociatul său, Raymond Casterade, tata îl poreclea „Cramponul“.

— Draga mea Caterina, nu pot să vin să te iau azi de la școală... Trebuie să lucrez toată seara cu „Cramponul“.

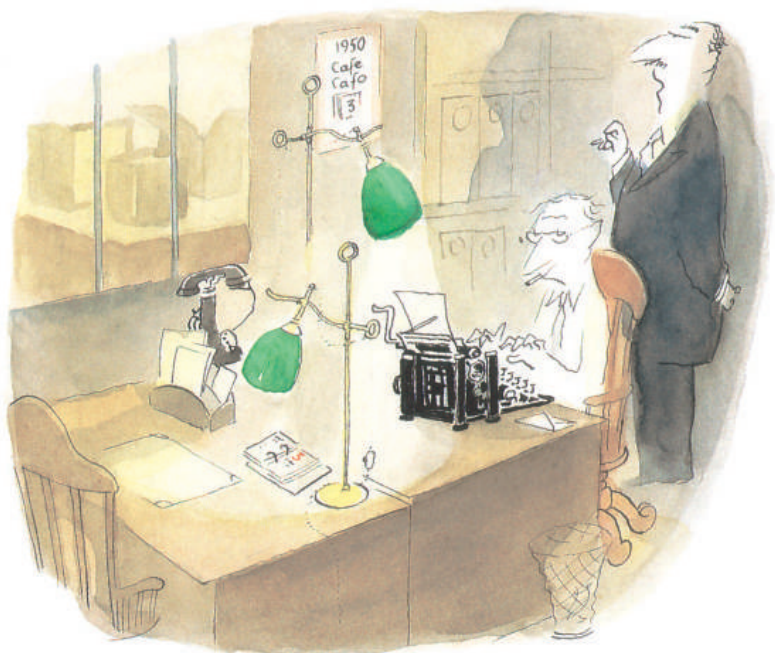
Domnul Casterade era un bărbat brun cu ochi negri și cu un trunchi foarte lunguiet. Trunchiul acesta lung și bățos îi ascundea mișcarea brațelor și, văzându-l, ai fi putut spune că merge pe role sau pe patine.

Abia mai târziu am aflat că tata l-a angajat la început ca secretar. Voia un om care să stăpânească bine ortografia, iar domnul Casterade

luase, în tinerețea sa, o licență în litere. Apoi „Cramponul“ îi devenise asociat.

Se apuca să te dojenească din te miri ce.

Îi mai plăcea apoi la nebunie să anunțe dezastrele. Diminețile, venea să se așeze la birou și își despătura tacticos ziarul. Tata stătea așezat în fața lui, la celălalt birou, cu ochelarii puși alături. Domnul Casterade începea atunci, cu accentul lui provensal, să citească reportajele despre dezastre și crime.

— Nu mă ascuți, Georges, îi spunea domnul Casterade tatei. Ești cu mintea în altă parte... Nu ai curajul să vezi lumea așa cum e... Ar trebui să-ți pui din nou ochelarii.

— Chiar e nevoie de asta? întreba tata.

„Cramponul“ mai avea o altă manie: aceea de a dicta scrisorile, pe o voce înaltă și cu capul dat pe spate. De câte ori nu l-am văzut pe tata bătând la mașina de scris scrisori de afaceri dictate de domnul Casterade, și asta fără să îndrăznească să-i zică – din delicatețe – că nu erau bune de nimic... Domnul Casterade silabisea cuvintele și indica punctuația, până la cel mai neînsemnat accent circumflex.

De îndată ce asociatul său întorcea spatele, tata rupea adesea scrisorile.

ȘI mie voia „Cramponul“ să-mi dicteze temele și eram obligată să-i fac damblaua. Câteodată primeam note bune, dar adesea profesorul scria pe caiet: „pe lângă subiect“.

Tata mi-a zis:

— Dacă ți se pare că e pe lângă subiect, atunci rupe tema pe care ți-o dictează. Și fă-o tu singură de la capăt.

Când nu era acolo, tata îl imita.

— Punct și virgulă, deschide ghilimelele, deschide paranteza, alt paragraf, închide paranteza și ghilimelele...

Și când vorbea cu accentul provensal al domnului Casterade izbucneam într-un râs nebun.

— Puțină seriozitate, domnișoară, spunea tata. Nu uitați să puneți trema pe u... Și puneți-vă ochelarii ca să vedeți lumea așa cum e...

Într-o după-amiază când veneam cu tata de la școală, domnul Casterade a vrut să-i arăt carnetul de note. L-a citit, molfăindu-și port-țigaretul. M-a fixat cu ochii lui negri:

— Domnișoară, mi-a spus, sunt foarte decepționat. Mă așteptam la rezultate mai bune

din partea dumneavoastră, mai ales la ortografie... Tot ce pot să constat, citind acest carnet, este că...

Dar îmi scosesem ochelarii și nu-l mai auzeam.

— Taci, Casterade, începi să mă obosești. Lasă fetița în pace.

— Foarte bine.

Domnul Casterade s-a ridicat, cu trunchiul lui disprețuitor, și-a lunecat până la ușa biroului.

A dispărut, prea țeapăn și prea demn pe patinele lui cu roțile invizibile, iar eu și cu tata ne-am uitat unul la altul pe deasupra ochelarelor.

